

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

Beslut meddelat 2001-05-18
Dnr AN 2000-10

PARTER:

ANMÄLANDE

F

MOTPART

Biskopen

ANSVARSNÄMNDENS BESLUT

Ansvarsnämnden lämnar anmälan utan bifall.

ANMÄLAN

F har anmält biskopen och kyrkoherden G för brott mot tystnadsplikten.

I ärendet har upplysts att anmälan i den del den avser G av stiftskansliet i y stift vidarebefordrats till domkapitlet i x stift som har att behandla denna.

UTREDNINGEN I ANSVARNÄMNDEN

F har till stöd för sin anmälan åberopat polisförhör med G den 3 februari 1998, brev från biskopen till H den 27 maj 1998 och skiss från en rättssal.

Ansvarsnämnden har från stiftskansliet inhämtat den skrivelse från H till biskopen, daterad den 13 maj 1998, som föranlett biskopens brev den 27 maj 1998.

Biskopen har uppgett att han aldrig träffat H och att han aldrig haft någon självvårdande relation till denne, vilket han menar framgår av brevet till H.

F har härefter kompletterat sin anmälan med uppgift om att påstått brott - dvs. att H:s brev till biskopen den 13 maj 1998 delgivits andra - upprepats den 10 januari 2001 och att gärningarna polisanmälts.

SKÄL FÖR ANSVARNÄMNDENS BESLUT

Av utredningen i ärendet framgår att de påstådda gärningarna skulle ha ägt rum i maj 1998 och den 10 januari 2001. Fråga är då om Ansvarsnämnden är behörig att pröva anmälan med hänsyn till att såväl brevet med anmälan som den första av de påstådda gärningarna härrör från tiden före år 2000.

Det kan först konstateras att det i 5 § lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan (införandelagen) stadgas att de ärenden som enligt lag och förordning handlades av den tidigare Ansvarsnämnden för biskopar vid utgången av år 1999 skulle överlämnas till Svenska kyrkan för fortsatt handläggning. Enligt punkt 11 av övergångsbestämmelserna till kyrkoordningen skulle ett ärende som enligt nyssnämnda bestämmelse överlämnats till Svenska kyrkan handläggas av det kyrkliga organ som handlade motsvarande ärende enligt kyrkoordningen. Detta ärende skulle således ha överlämnats för handläggning till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar för det fall anmälan gjorts före år 2000 till den tidigare Ansvarsnämnden och ärendet inte hunnit avgöras där.

Begreppet "fortsatt handläggning" kan inte ges annan betydelse än att det mottagande organet har att ta upp det överlämnade ärendet för handläggning och att denna i både formellt och materiellt hänseende skall ske enligt de i kyrkoordningen gällande reglerna, om annat inte föreskrivits i övergångsbestämmelser.

Ansvarsnämnden konstaterar mot bakgrund av det anförda att nämnden varit skyldig att pröva påstått brott mot tystnadsplikten i maj 1998 om anmälan gjorts före år 2000. Det kan, enligt

Ansvarsnämndens uppfattning, inte vara rimligt och inte heller ha vart lagstiftarens mening att möjligheten att ge påföljd för gärningar som var otillåtna enligt tidigare gällande regler och alltjämt, enligt nuvarande bestämmelser, är tillåtna, skall vara beroende av att anmälan gjorts före viss tidpunkt. Om så vore fallet skulle en förseelse kunna medföra påföljd medan en annan, likadan, gärning som begåtts samma dag skulle vara påföljdsfri endast på den grunden att gärningen inte blivit anmäld före den 1 januari 2000. Särskilt tydligt - och stötande - skulle detta bli om de båda gärningarna begåtts i slutet av december 1999 och en av anmälarna av någon anledning inte hunnit göra anmälan före årsskiftet. Anmälningarna om påstådda gärningar som hänför sig till viss tid bör därför hanteras på samma sätt oavsett när anmälan gjorts.

Enligt Ansvarsnämndens uppfattning är det således möjligt att pröva påstådda förseelser som hänför sig till tiden före år 2000. En förutsättning för att de skall kunna medföra någon påföljd är emellertid att den påföljd som kan komma i fråga är densamma i de båda regelverken eller att påföljden är mildare enligt de nya bestämmelserna. Ett brytande av tystnadsplikten kunde enligt tidigare bestämmelser leda till förlust av rätten att utöva det kyrkliga ämbetet. Denna förlust kunde enligt kyrkliga kungörelsen SKFS 1992:12 vara såväl tidsbegränsad som definitiv.

Enligt 30 kap. 5 § kyrkoordningen får en biskop förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han visat uppenbar olämplighet genom att bryta sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård. En biskop som förklarats obehörig kan åter förklaras behörig om förhållandena ändrats på ett sådant sätt att biskopen åter kan anses lämplig (30 kap. 6 §). Enligt 5 § får således en biskop vid angivna förutsättningar, bl.a. brott mot tystnadsplikten, av Ansvarsnämnden förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst. Reglens utformning är klar och entydig. Av ordalydelsen framgår att nämnden får men inte skall förklara en biskop obehörig vid en situation som anges i 5 §. Biskopen kan vidare enligt 6 § förklaras åter behörig att utöva vigningstjänsten. Det ankommer på Ansvarsnämnden att tillämpa 5 § på den gärning som en biskop kan ha begått enligt bestämmelsens klara ordalydelse och utan bundenhet till uttalanden i förarbeten. Till grund för bestämningen av påföljd skall ligga en bedömning av gärningen och även möjligheten att enligt 6 § åter förklara biskopen behörig bör vägas in. Man skulle väl kunna tänka sig att Ansvarsnämnden redan i ett beslut om att förklara en biskop obehörig i det fall det förflutit en längre tid sedan gärningen och någon upprepning av gärningen inte skett kunde konstatera att biskopen åter skulle komma att förklaras behörig efter viss tid. Vid detta förhållande kan nuvarande reglering för påföljd för ett brytande av tystnadsplikten inte anses strängare än den som gällde före år 2000.

Av 2 § införelagen framgår vidare att bestämmelserna om tystnadsplikt i 36 kap. 1 § kyrkolagen alltjämt gäller i fråga om uppgifter som anförtrotts före den 1 januari 2000.

Med stöd av det ovan anförda finner Ansvarsnämnden att nämnden äger behörighet att pröva både den förseelse som påstått ha ägt rum i maj 1998 och den som påstått ha skett i januari 2001.

Enligt 30 kap. 3 § kyrkoordningen har den som är eller har varit behörig att utöva uppdraget som biskop tystnadsplikt i fråga om uppgifter som han eller hon därvid har fått veta under bikt eller enskild själavård. Motsvarande bestämmelse för uppgifter som anförtrotts före år 2000 finns i 36 kap. 1 § kyrkolagen.

En förutsättning för att de uppgifter H lämnat till biskopen skall omfattas av dennes tystnadsplikt är således att de lämnats under bikt eller enskild själavård. Någon bikt har inte förevarit i detta fall. Fråga är då om det brev H skrivit till biskopen utgjort ett uppgiftslämnande inom ramen för enskild själavård. Biskopen har bestritt att det förelegat någon själavårdande relation mellan honom och H. Inte heller i H:s brev till biskopen finns det något uttalande som ens antyder att han tagit kontakt med biskopen för själavård. Brevet har snarare karaktären av en anmälan mot G till biskopen i dennes egenskap av att ha tillsyn över hur bl.a. präster utövar sina uppdrag. Biskopen har härigenom varit skyldig att ta kontakt med G för att närmare utreda omständigheterna i aktuellt fall. Biskopen har således inte brutit sin tystnadsplikt. Han har tvärtom handlat i enlighet med sina åligganden som biskop. Anmälan skall därför lämnas utan bifall.

Så vitt avser G är Ansvarsnämnden ej behörig att pröva anmälan redan på den grunden att G inte är biskop. Eftersom ärendet avseende G redan överlämnats till domkapitlet i x stift lägger Ansvarsnämnden anmälan avseende honom till handlingarna.

Ansvarsnämndens beslut får enligt 14 kap. 8 § kyrkoordningen inte överklagas.

Ulla Wadell
ordförande

Elisabeth Grerot
sekreterare

I avgörandet har deltagit: Ulla Wadell, Lars Aldén, Tomas Anderman och Kerstin Bergman. Enhälligt.

Föredragande: Elisabeth Grerot